

RECERCA EN EDUCACIÓ TRANSDISCIPLINÀRIA. APLICACIONS I EVIDÈNCIES EN ASSIGNATURES DE CCEE DE LA UAB

Investigadors/es de diferents grups de recerca de la UAB (GRET, EDO, CREAM, VOICES...) formen un equip d'investigació especialitzat en educació transdisciplinària que, temporalment, concreta el seu treball en el projecte ARMIF (Generalitat de Catalunya).

A partir de la complexitat del projecte es desprenen diferents estudis i aplicacions docents. Aquí es presenten algunes de les evidències aconseguides pels alumnes de Ciències de l'Educació de la UAB, en aquesta recerca d'un nou paradigma educatiu, a partir de les assignatures de "Societat, Ciència i Cultura", "Pràcticum IV" i "Projectes Artístics".

RECERCA EN EDUCACIÓ TRANSDISCIPLINÀRIA. APLICACIONS I EVIDÈNCIES EN ASSIGNATURES DE CCEE DE LA UAB

CENTRE	Facultat de Ciències de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona Edifici G, Plaça del Coneixement, 08193 Bellaterra (Cerdanyola el Vallès)
PROFESSORS/ES RESPONSABLES	Investigadors/es responsables: Dr. Jaume Barrera, Dra. Asunción Blanco-Romero, Dra. Sandra Saura i Joan Poch Investigadors/es col·laboradors: Dra. Maria Villanueva, Dr. Marius Martínez, Dr. Estefano Malatesta, Dr. Esteve Dot, Mariona Huguet i Anabel Borras
NIVELL EDUCATIU	Grau Universitari: 1r comú CCEE, Projectes Artístics (4rt curs Primària) i Pràcticum (4rt curs Primària)

INTRODUCCIÓ

La UAB, en les seves competències generals, considerarà que quan un/a alumne/a es graduï en aquesta universitat ha de ser capaç de desenvolupar un pensament i un raonament crítics, complexos, transversals i saber comunicar-los de manera efectiva, desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom, i respectar la diversitat i pluralitat d'idees, de persones i de situacions. En aquest sentit i en el marc de l'Espai d'Ensenyament Europeu Superior (a partir d'ara EEES), la Facultat de Ciències de l'Educació, en l'elaboració dels nous graus, va detectar la necessitat de programar assignatures de primer considerades Formació Bàsica Compartida. D'aquesta manera, es va dissenyar l'assignatura "Societat, Ciència i Cultura", obligatòria per a tot l'alumnat dels quatre graus impartits des de la Facultat (Grau d'Educació Primària, Grau d'Educació d'Infantil, Educació Social i Pedagogia).

DURADA I EVOLUCIÓ

L'assignatura, de 12 crèdits ECTS, té un doble objectiu. Per una banda, que l'alumnat creï les bases i les competències necessàries del seu procés d'ensenyament-aprenentatge, reconeixent la interrelació entre ciència, societat i cultura, així com les conductes ciutadanes pertinents, per comprendre el món actual en el qual ens situem, promoure l'interès i el respecte pel medi natural, social i cultural, procurant un futur sostenible. Per l'altra banda, formar les bases de la seva pràctica professional docent, posicionant-se de manera global i holística davant la realitat que hauran de transmetre al seu alumnat.

El desenvolupament de l'assignatura ha suposat la necessitat de formar equips docents complexos per donar resposta a uns 640 alumnes per curs acadèmic, aproximadament. Aquests equips docents (uns 22 professors/es implicats) provenen de diverses i molt

diferents àrees de coneixement de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb la finalitat d'assegurar els continguts necessaris. Posteriorment, s'han inclòs altres assignatures a l'experiència, tot seguint el mateix procediment metodològic, de recerca, i d'aplicació i avaluació de resultats.

Aquesta investigació ha tingut i té moments d'exteriorització de resultats, com aquest en el qual participem, però sense un final temporal encara definit.

RESUM DEL DESENVOLUPAMENT

La base metodològica del projecte es situa en la investigació performativa (Butler, 1990 i E. Morin, 2002), i en "Metodos de J.K. Klein para la evaluación de proyectos transdisciplinario" (UNESCO: Programa MOST, 2004), conjuntament amb altres autors ramificats o amb pertinences d'aquests.

El contingut que mostrem en aquesta presentació coincideix amb alguns resultats resum de diferents cursos de primer, de pràcticum i un curs de projectes artístics, on hem aplicat mètodes transdisciplinaris innovadors, fruit de sessions de treball conjunt de tot el professorat implicat. Per tant, i en primera instància, tenim una metodologia pròpia de treball transdisciplinari aplicat a les reunions de professorat. També, en el decurs dels anys, s'han elaborat mètodes propis

d'aplicació de la transdisciplinarietat a la docència. Finalment, disposem d'eines avaluadores i dels seus resultats en tot el procés formatiu per demostrar l'eficàcia del model que, per altra banda, ha quedat del tot afirmat.

OBJECTIUS ASSOLITS

Aplicar i evidenciar l'eficàcia i rendibilitat de la metodologia transdisciplinària en l'educació amb aplicació als casos seleccionats.

Dissenyar mètodes d'ensenyament-aprenentatge transdisciplinaris.

Construir metodologies de treball en equip del professorat per sistemes transdisciplinaris.

Dissenyar sistemes, eines i indicadors d'avaluació dels materials d'aprenentatge, mètodes didàctics, treball en equip del professorat i resultats d'aprenentatge de l'alumnat.

INTERACCIÓ AMB ALTRES ÀREES DEL CONEIXEMENT I PARTICIPACIÓ DE DOCENTS D'ALTRES ESPECIALITATS

Participen un total de 13 departaments universitaris de la UAB: Biologia animal, Biologia Vegetal i Ecologia, Geologia, Antropologia Física, Anàlisi Geogràfica Regional, Geografia Humana, Història Contemporània, Filologia Espanyola, Literatura, Filosofia, Ètica de l'Educació, Didàctica de l'Expressió Plàstica, Dibuix, Pedagogia Sistemàtica i Social.

PARTICIPACIÓ D'ALTRES ENTITATS, PERSONES (ARTISTES, COMUNITAT, ASSOCIACIONS, INSTITUCIONS...)

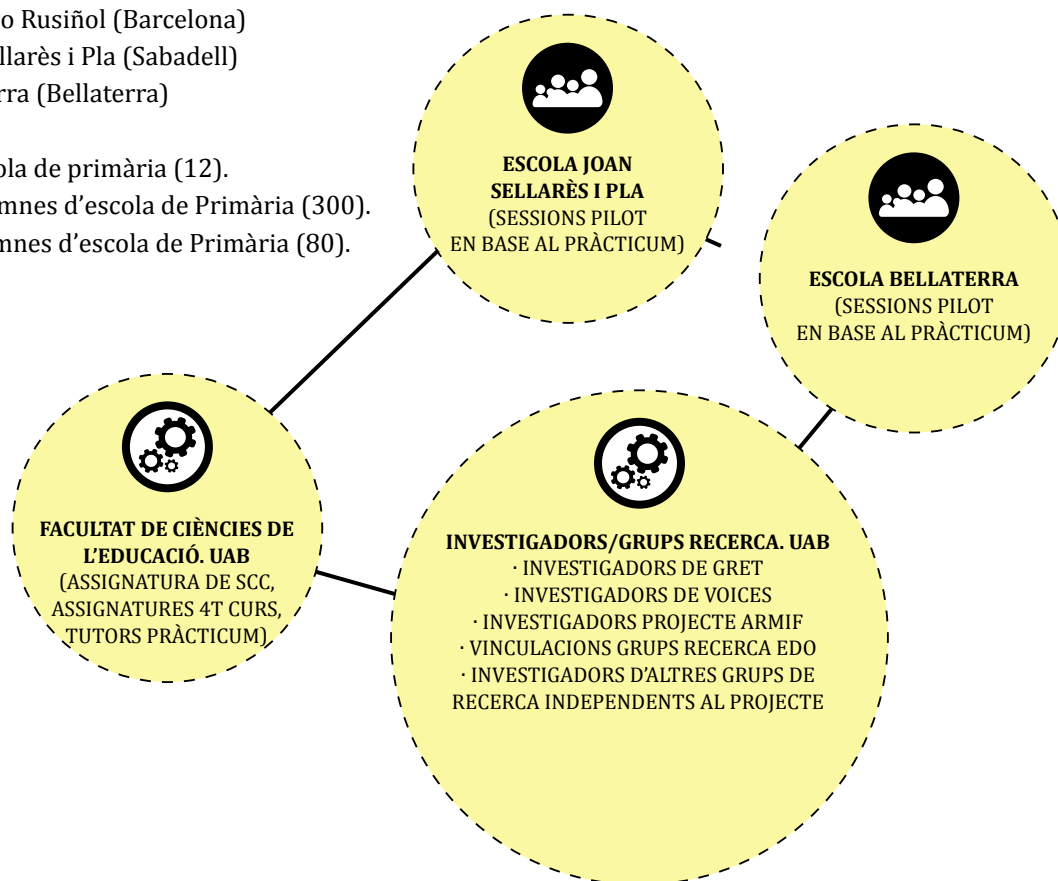
La voluntat del projecte ha estat sempre implicar el màxim de participants de la comunitat educativa afectats pels objectius d'estudi i per la mostra escollida en la pròpia implicació activa de la recerca.

Així, doncs, han participat uns 20 professors universitaris, 5 investigadors responsables del procés, 5 investigadors nacionals i internacionals com a suport metodològic, personal tècnic de suport, 3 professores de dos CEIPS de Barcelona (investigadors), 650 alumnes de primer curs de CCEE (amb una mostra analitzada de 180), 6 professors de Pràcticum CCEE, 8 escoles de Pràcticum (analitzades com a mostra amb els respectius mestres implicats) i uns 90 alumnes de 4rt curs com a mostra comparativa de resultats, a més dels 13 departaments de la UAB especificats a l'apartat anterior.

Pel que fa a les escoles (a l'organigrama s'hi destaquen les dues on s'han realitzat sessions experimentals en base al Pràcticum), els centres educatius participants són:

Escola Antonio Machado (Mataró)
Escola El Turó (Montcada i Rexac)
Escola Montserrat Solà (Mataró)
Escola Antón Busquets i Punset (Calders)
Escola Barrufet (Barcelona)
Escola Santiago Rusiñol (Barcelona)
Escola Joan Sellarès i Pla (Sabadell)
Escola Bellaterra (Bellaterra)

Mestres d'Escola de primària (12).
Població d'alumnes d'escola de Primària (300).
Mostres d'alumnes d'escola de Primària (80).

artistes/creadors

comunitat escolar

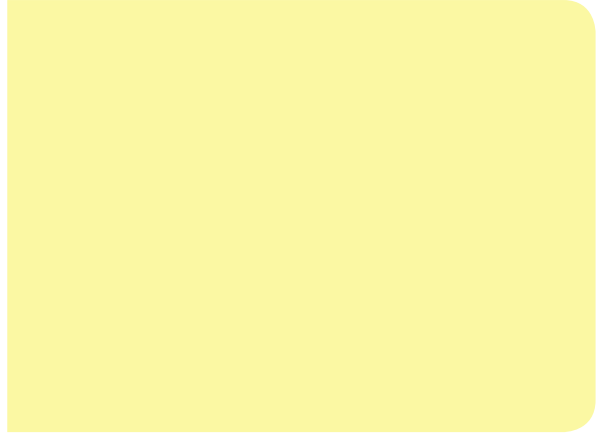
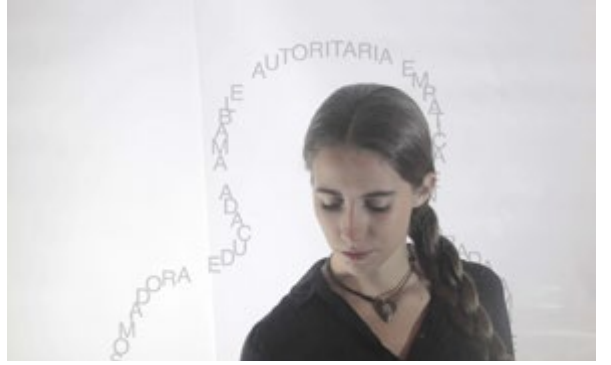
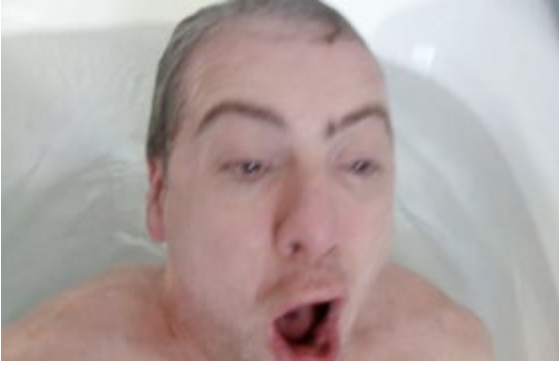
institucions culturals

institucions educatives

institucions socials/
del territori

REPERCUSSIÓ EN ELS RESULTATS DE L'ALUMNAT

El resultat de la recerca i la seva aplicació han afectat a diferents col·lectius, que van des del professorat universitari fins a l'alumnat de les escoles de Primària. S'han efectuat verificacions dels resultats d'aprenentatge a partir de diferents indicadors i eines d'avaluació, algunes d'elles elaborades a partir dels currículums oficials de la Generalitat i, d'altres, a partir de la literatura especialitzada en transdisciplinarietat amb aportacions del grup de recerca.

S'evidencien millores en l'ensenyament i aprenentatge, i millores en els indicadors de qualitat i quantitat dels i les alumnes als quals se'ls ha aplicat la metodologia transdisciplinària. La millora és substancial en tots els indicadors menys en un, que respon a la no elaboració de models didàctics estandarditzats, donat que allò que es buscava era, justament, el contrari, és a dir multi-mètodes en flux constant amb els/les participants en el procés educatiu.

La proposta ha permès a els i les participants entrar en contacte amb totes les fases de producció d'un projecte cultural, així com desenvolupar estratègies per comprendre i treballar la cultura més enllà de l'aula.

Hi ha una conclusió molt clara: la metodologia transdisciplinària permet a tots els/les participants en el procés educatiu una millora exponencial en els resultats d'aprenentatge i en les capacitats docents. Els i les alumnes han accedit als coneixements de manera holística, interrelacionant la seva experiència personal amb tots els camps disciplinaris que els són propis en el nivell educatiu en què es trobin, construint així habilitats polítiques, coneixement pràctic i coneixement proposicional d'acord amb el seu present, el context on es trobin i les seves expectatives vivencials.

REPERCUSSIÓ EN EL CENTRE, COMUNITAT, ETC.

L'experiència realitzada ha consolidat el model educatiu basat en estratègies transdisciplinàries en les assignatures citades anteriorment, i amb la ambició futura d'estendre el model: CCEE, UAB.

Com ja s'ha comentat, els models s'han aplicat a dos centres educatius en sessions experimentals en base al

pràcticum: Escola Joan Sellarès i Pla (Sabadell) i Escola Bellaterra. En ambdós casos, els resultats han estat excel·lents. A partir del projecte ARMIF es podrà mirar de consolidar models d'aquesta metodologia.

MATERIALS, ACCIONS I ALTRES FITES / ESEVENIMENTS I ACCIONS PORTADES A TERME

II Simposio internacional sobre la enseñanza de las artes en el educación superior. Desde el arte y por el desarrollo humano sostenible: "La educación performativa artística como acontecimiento: proyectos artísticos transdisciplinarios". La Habana, 2016.

FECIES: XI Foro internacional sobre la evaluación de la calidad de la investigación y de la educación superior: "La formación de formadores en la encrucijada holística: hacia otra educación desde la transdisciplinarietà en el marco de un estudio de caso". Sevilla, 2015.

EUGEO: "Convergences and Divergences of Geography in Europe, Role of Place Names in Geography Education". Budapest, 2015

IAFORD: The Third European Conference on Education. "Interdisciplinary Thinking: A Learning-Teaching Experience in Higher Education". Brighton, 2015

VI Jornadas Internacionales del Grupo EDO: "Repensando las organizaciones educativas", Barcelona, 2015.

V Jornadas Internacionales del Grupo EDO: "Aprender a través de la práctica profesional", Barcelona, 2014.

CIMEI, Congreso Internacional Multidisciplinar de Investigación Educativa. "Investigación de calidad para mejorar la educación", Barcelona, 2012.

CIDUI, VII Congreso Internacional de Docencia Universitaria y Innovación. "Una experiencia de metodología transdisciplinaria para la innovación i la excelencia docente en la educación universitaria. Barcelona, 2012.

GUNI, Global University Network for Innovation. "Universidades en transición. Transformaciones para la sostenibilidad". Barcelona, 2011.